

Maelezo juu ya dawa

Ritonavir (Norvir)

Kwa Nini Nimepewa Dawa Ya ritonavir?

- Ritonavir (inayojulikana pia kama Norvir) ni dawa inayotumika pamoja na mchanganyiko wa dawa nyingine kutibu maambukizi ya vijidudu vya ukimwi.
- Ritonavir husaidia kuzuia protini inayoitwa “protease”. Dawa hii ipo kwenye kundi la dawa zinazoitwa Vizuia Protease “Protease Inhibitors” (PIs). Vijidudu vya maambukizi ya ukimwi huhitaji protini hii ili kuzaliana, kwa hiyo kwa kuwa dawa hii huzuia protini hii inasaidia kupunguza nguvu za ugonjwa wa maambukizi ya vijidudu vya ukimwi.
- Matumizi ya dawa hii huweza kupunguza wingi wa vijidudu vya maambukizi mwilini mwako. Pia husaidia kupunguza uwezekano wa kupatwa na magonjwa yanayoendana na ukimwi, na kukuwezesha kuwa na afya njema kwa muda mrefu au kukurudishia afya yako kabisa. Vilevile dawa hii husaidia kupunguza uharibifu wa mfumo wako wa kupigana na magonjwa.

How do I take this medication?

- Ritonavir hupatikana kwenye vijifuko vidogo vya dawa – capsules vyenye miligramu 100 na miligramu/cc 80 za dawa iliyopo kwenye umbo la maji. Kiwango cha kawaida cha matumizi ya ritonavir ni mg 600 (vifuko 6 vya dawa - capsules au 7.5 c.c. za dawa ya maji) mara mbili kwa siku.
- Tumia ritonavir mara tu baada ya chakula.
- Kupunguza madhara yatokanayo na matumizi ya dawa hii, ni muhimu kuanza ritonavir kwenye kiwango kidogo cha matumizi na kuongeza polepole kwenye kipindi cha wiki 2 (kwa mfano, miligramu 300 mara mbili kwa siku kwa siku 3, kisha miligramu 400 mara

Canadian AIDS Treatment
Information Exchange
Réseau canadien
d'info-traitements sida

www.catie.ca

www.apaa.ca

Maamuzi juu ya matibabu ya aina mbalimbali yanahitajika kufanywa kwa kushauriana na mtaalamu aliyehitimu kwenye mambo ya afya na mwenye ujuzi juu ya magonjwa yanayoendana na maambukizi ya vijidudu vya ukimwi na matibabu atakayoamuliwa kutumiwa.

Ritonavir (Norvir)

mbili kwa siku, kisha miligramu 500 mara mbili kwa siku siku kwa siku tatu, kisha miligramu 600 mara mbili kwa siku).

- Ritonavir inaweza kutumiwa kwa kiwango cha chini kama inatumika na dawa nyingine za kundi la protease inhibitor.
- Myeyusho wa ritonavir unaweza kutumika peke yake au kwa kuchanganya na vinywaji vingine kuongeza ladha yake. Unaweza kuchanganya myeyusho huu ya ritonavir kwa kutumia kikombe cha maziwa ya chokolade, Ensure, Advera au barafu tamu - ice cream. Changanya kiwango kimoja tu kila mara utakapo tumia. Baada ya kuchanganya, ni muhimu kunywa mchanganyiko huo kabla lisaa limoja kuisha.
- Ritonavir inahitajika kuhifadhiwa kwenye joto la kawaida na mbali na mionzi ya jua.
- Vidonge vya ritonavir inahitajika kuhifadhiwa kwenye joto la kawaida kwa siku 30. Baada ya hapo, hifadhi masalio ya ritonavir kwenye jokofu.
- Hifadhi dawa hii mbali na watoto.

Nifanye Nini Nikisahau Kunywa Vidonge Vyangu?

- Meza dawa zako ulizosahau mapema iwezekanavyo. Ikiwa ni karibu na saa mbili kabla ya muda wa kumeza dawa nyingine, endelea na ratiba yako ya kawaida. Usimeze dawa zako mara mbili ya kiwango utakiwacho ili kulipizia ile uliyosahau.
- Tafiti za kisanyansi zilizofanyika karibuni zimegundua kuwa ili dawa za kupigana na maambukizi ya vijidudu vya ukimwi ziweze kufanya kazi vizuri, dawa zote hazina budi kutumiwa mara kwa mara na kwa mfululuzo ilivyoelekezwa. Kuacha au kuruka kumeza dawa zako kunasababisha kupungua kwa nguvu za dawa hizi na kuvifanya vijidudu vya maambukizi kubadilika na kuwa sugu kwa dawa.

Madhara Yaletwayo Na Matumizi Ya ritonavir Ni Yepi?

- Madhara ya kawaida yatokanayo na matumizi ya ritonavir ni kama:
 - Kuvurugikwa kwa tumbo
 - Kichefuchefu na kutapika
 - Kuhara
 - Kukosa hamu ya chakula, kubadilika kwa vionjo vya ulimi
 - Kizunguzungu, maumivu ya kichwa
 - Uchovu wa mwili wa mara kwa mara
 - Kuwakwa moto na kufa ganzi kwa mikono, miguu au sehemu za midomo
- Madhara ya muda mrefu yatokanayo na matumizi ya ritonavir yanaweza kuwa:

Ritonavir (Norvir)

- Kuongezeka kwa viwango vya sukari na mafuta kwenye mfumo wa damu yako (lehemu -cholesterol, triglyceride)
- Usambaaji usio wa kawaida wa mafuta mwilini (kuongezeka kwa kiuno, tumbo, matiti na kukonda kwa uso, mikono na miguu)

Ongea na daktari wako au mfamasia kama una dalili za madhara haya. Usisitisha au kubadilisha kiwango chako cha matumizi ya dawa hii kabla ya kuongea nao.

Je, Naweza Kutumia ritonavir Na Dawa Nyingine?

- Ritonavir inaweza kuleta madhara kadhaa ikitumiwa pamoja na dawa nyingine. Ni muhimu kumweleza daktari wako au mfamasia wako juu ya dawa nyingine zote ulizoandikiwa na unazotumia, (ikiwa ni pamoja na vitamini na dawa za mitishamba).
- Usitumie ritonavir pamoja na: Halcion (triazolam), Versed (midazolam), Hismanal (astemizole), Seldane (terfenadine), Prepulsid (cisapride), Xanax (alprazolam), Cordarone (amiodarone), Tranxene (clorazepate), Clorzaril (Clozapine), Valium (diazepam), Enkaid (encainide), Prosom (estazolam), Tambocor (flecainide), Dalmane (flurazepam), Demerol (meperidine), Feldene (piroxicam), Rythmol (propafenone), Darvon (propoxyphene), Quinidine, na Mycobutin (Rifabutin).
- Ritonavir huweza punguza utendaji na nguvu za dawa za uzazi wa majira. Njia nyingine ya uzazi wa majira kama vile matumizi ya kondom za latex unahitajika kutumika kama unatumia ritonavir.
- Ritonavir huweza adhiri utendaji wa kazi wa methadone. Kiwango chako cha matumizi ya methadone kinaweza hitajika kubadilika kama unatumia ritonavir.

Je Naweza Kutumia ritonavir Na Pombe Au Dawa Za Mitaani?

- Kwa ujumla inashauriwa kuepukana na unywaji mzito wa pombe na dawa za mitaani unapokuwa unatumia dawa za kupigana na maambukizi ya ukimwi. Pombe huweza kuingiliana kiutendaji na baadhi ya dawa zako. Usiruke au kuacha kunywa dawa zako kama ulivyoelekezwa kwa kuwa unataka kunywa pombe.
- Ritonavir inaweza kuingiliana kiutendaji wa kazi na madawa ya mitaani (mfano Ecstasy). Ongea na daktari wako au mfamasia kama unatumia dawa za mitaani ili waweze kukushauri jinsi ya kujikinga.

Ritonavir (Norvir)

Je, Naweza Kutumia ritonavir Kama Ni Mjamzito Au Nanyonyesha?

- Kama u mjamzito na unataka kutumia ritonavir, tafadhali pata ushauri kutoka kwa daktari wako.
- Kwa kuwa vijidudu vya maambukizi ya ukimwi huweza kuambukizwa kwa kunyonyesha, wanawake wenye mambukizi ya vijidudu vya ukimwi hawashauriwi kunyonyesha.

Natakiwa Kujihadhari Vipi Zaidi Ninapotumia ritonavir?

- Timiza mihadi na daktari wako kwa ajili ya vipimo vya damu na kutazamwa kama ini na figo zako zinafanya kazi vizuri, kiwango cha sukari, cholesterol na triglyceride kama vipo vya kawaida.
- Hakikisha una dawa za kutosha kuendelea na matibabu yako.
- Ritonavir haiui vijidudu vya maambukizi ya ukimwi au kutibu ukimwi. Pia haizui kusambaa au kuambukiza kwa vijidudu vya maambukizi ya ukimwi, hivyo tafadhali jaribu kuwa mwangalifu na kutumia kinga zihitajikazo unapotaka kukutana kimwili na mtu mwingine (tumia kondom) au kama unatumia madwa ya kulevya (tumia mabomba na sindano mpya na safi).

Shirika la kubadilishana maelezo juu matibabu ya ukimwi Kanada (The Canadian AIDS Treatment Information Exchange – CATIE) na Shirikisho la waafrika katika kupigana na ukimwi (Africans in Partnership Against AIDS - APAA) kwa nia nzuri kabisa wanatoa maelezo kwa watu wanaoishi na maambukizi ya vijidudu vya ukimwi/Ukimwi ambao wangependa kutawala afya zao wenyewe kwa kushirikiana na wataalamu wa afya wanaowapatia matibabu. Hata hivyo, maelezo haya yanayochapishwa au kutolewa na CATIE au APAA hayawezi kuchukuliwa kama ushauri wa kiafya. Hatushauri au kusisitiza juu ya tiba moja juu ya nyingine. Hivyo tunawashauri watumiaji ya maelezo yetu kupitia maelezo ya matibabu mengine yanayotolewa na vyanzo mbalimbali kwa upeo mkubwa iwezekanavyo. Tunawashauri watumiaji wa maelezo haya na kusisitiza kuwa ni muhimu kushauriana na wataalamu ya afya na tiba waliohitimu mafunzo yao kabla ya kuamua, kutumia au kuanza jambo lolote juu ya matibabu.

Vile vile, hatuthibitishi au kudhamini ukweli au ufarisi na ujuzi wa maelezo yanayochapishwa au kupatikana kutoka CATIE au APAA. Watumiaji wanaotumia au kutegemea maelezo haya wanafanya hivyo kwa kuthubutu wenyewe na matokeo yake yakiwa mabaya yatakuwa juu yao. Si CATIE wala APAA, au Wizara ya Afya Kanada, au wafanyakazi wao, wakurugenzi, maafisa au watu wanaojitolea wataweza kuhusishwa na uharibifu wa aina yeyote unaoweza kutokea kwa kutumia vizuri au vibaya maelezo haya. Mawazo na maelezo yaliyotolewa hapa au kwenye nakala yeyote au ilani/tangazo lolote.

Copyright: This Fact Sheet is made available through a collaboration between Africans in Partnership Against AIDS (APAA), Asian Community AIDS Services (ACAS) and the Canadian AIDS Treatment Information Exchange (CATIE). Original content developed by ACAS, 2001. Translation into Swahili and Hausa by APAA, 2004.

This information is also available in Chinese, Tagalog and Vietnamese

Funding has been provided by Health Canada, under the Canadian Strategy on HIV/AIDS

Supported by an unrestricted educational grant from GlaxoSmithKline in partnership with Shire BioChem

partnership
in partnership with

